

О РИТМЕ „НАДГРОБНОЙ РЕЧИ” (HALOTTI BESZÉD)

Б. Сабољчи

Самым древним связанным лингвистическим памятником венгерской литературы является «Надгробная речь» (Halotti Beszéd) и «Молитва» (Könyörgés), сохранившиеся в так называемом Прай-кодексе, конца XII. столетия. Проведенные до сих пор исследования выявили, что «Надгробная речь» носит характер оригинального текста, в то время как «Молитва» имеет характер перевода. Выяснилась далее и связь вышеприведенных двух памятников с европейской литературой данной эпохи «сермо». Статья доказывает, что весь лингвистический памятник представляет собой художественную ритмическую прозу, и что его аналогии или же образцы можно найти в французской литературе XII. века (автором этих произведений был по всей вероятности венгерский монах с французским образованием), и что он вероятно связан также и с песенной литературой данной эпохи.

К ВОПРОСУ О КЁНИГСБЕРГСКОМ ФРАГМЕНТЕ

Е. Колтаи-Кастнер

Автор исследует латинский текст Кёнигсбергского фрагмента и приходит к заключению, что венгерский и латинский тексты можно рассматривать как письмо одной и той же руки. Он устанавливает, что фрагмент представляет собой выдержку из одной проповеди. Из факта же, что в фрагменте имеется ссылка на главное произведение Хуго де Санкто Викторе «De Sacramentis» автор делает заключение, что автор венгерского фрагмента был студентом парижского университета, и придерживался учения монастыря Санкто Викторе. Он определяет текст фрагмента ритмической прозой, в духе секвенций Адама де Санкто Викторе, с которыми фрагмент проявляет определенное сходство по содержанию. Автор изучает далее распространение поэзии — секвенций в Средней Европе, главным образом в Богемии, и на этом основании объясняет проблему фрагмента. Он приходит к заключению, что Кёнигсбергский фрагмент является продуктом светской религиозности, точно так же как и Плач Марии, переведенный из произведения Жоффроа де Санкто Викторе.

МИХАЙ БАБИЧ В ГОРОДЕ БАЙЯ

Дь. Белиа

Осенью 1905 года Михай Бабич был преподавателем в гимназии г. Байя. Он пробыл всего лишь год в придунайском городе, однако переживания этого времени не раз проявляются в его произведениях. В кругу цистерцитов (члены монашеского ордена) он чувствует себя чужим, несмотря на то, что его коллеги интересные и значительные люди. Он считает Байя скучным городом, так как там нет его товарищей по университету: Дьюля Юхас, Дежё Костоланьи, Бела Залаи, Дьёрдь Оскар. Лишь с трудом приобретает он книги, но всё же прочитает чуть ли ни целую библиотеку, и в длинных письмах рассказывает друзьям о своих попытках, планах и произведениях. Его приятели приветствуют в нем пионера современной венгерской лирики. До сих пор нам известны около 40 стихотворений, написанных в г. Байя; из них появились в печати только 20, а остальные все еще не были изданы. Он написал в Байя свою первую драму, которую, однако, он сам не ценит, и она никогда не была поставлена на сцене и не появилась в печати. В статье подробно излагаются условия и события жизни Михая Бабич в г. Байя.

КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ

- Петер, Л.*: К некоторым мотивам книги «Дьявольские привидения».
М.-Часар, Е.: Буржуазно-революционные идеи и репертуар первого венгерского театрального ансамбля.
Надь, М.: О студенческих годах Мора Йокаи в г. Папа.

ДИСКУССИЯ

- Бароти, Д.*: Венгерская литература эпохи просвещения в свете нашей новой истории литературы.
Денеш, С.: Загонка овец в с. Ванья.

АРХИВ

- Буша, М.*: Неизвестная пьеса
Немет, Б.: Три письма Батшаньи к Гедону Радаи

ОБЗОР КНИГ

- Экхардт, Ш.*: Очерки по музыковедению
Коваловски, М.: Полное собрание прозаических произведений Эндре Ади I.
Халас, Э.: Йожеф Турочи-Тростлер: Ленау
Кери, Л.: О трех портретах мировой литературы
Кеньереш-Большар, А.: Избранные стихотворения Дежё Костоланы
Мезеи, М. Р.: Виктор Юлов: Михаил Фазекаш
Феньё, И.: О двух новых изданиях полного собрания произведений Михала Фазекаш

ИЗВЕСТИЯ ИНСТИТУТА ПО ИСТОРИИ ЛИТЕРАТУРЫ

Второй пятилетний план венгерских исследований по истории литературы. Принятые до сих пор решения с составлением справочника по истории литературы. Отчет о дискуссиях по тематике.

ÜBER DEN RHYTHMUS DER »TOTENREDE«

B. Szabolcsi

Das älteste ungarische, zusammenhängende literarische Denkmal sind die »Totenrede« und das »Gebete«, die in dem sog. Pray-Kodex vom 12. Jahrhundert erhalten geblieben sind. Die bisherigen Forschungen konnten feststellen, dass die Totenrede ein Originalwerk ist, das Gebete dagegen Übersetzungscharakter aufweist und beide in einer Verbindung zu der europäischen Sermliteratur jener Zeit stehen. Der vorliegende Aufsatz beweist, dass der künstlerische Rhythmus der Prosa des ganzen literarischen Sprachdenkmals Analogien bzw. Muster in der französischen Literatur des 12. Jahrhunderts finden (der Autor war höchstwahrscheinlich ein ungarischer Ordensbruder mit französischer Bildung) und dass es mit den Gesängen der Zeit ebenfalls im Zusammenhang stehen kann.

ZUR FRAGE DES KÖNIGSBERGER FRAGMENTES

J. Koltay-Kastner

Der Verfasser unterzog den lateinischen Text des Königsberger Fragments einer Überprüfung, das er mit der ungarischen Handschrift identifiziert. Er stellte fest, dass es der Auszug einer Kirchenpredigt sei; eine Beziehungnahme auf das Hauptwerk von Hugo de Sancto Victore »De Sacramentis« gestattet ihrerseits die Schlussfolgerung, dass der Autor

des ungarischen Fragments ein Student an der Pariser Universität war und der Schule des St.-Victor-Klosters nahegestanden hatte. Den Text weist dieselbe rhythmische Prosa auf wie die Sequenzen von Adam de St. Victor, mit denen er eine inhaltliche Verwandtschaft verrät. Der Verfasser untersuchte die Verbreitung der Sequenzendichtung des St.-Victor-Klosters in Mitteleuropa und besonders in Böhmen und erklärt auch darin die Formprobleme des Fragments. Er kommt zu der Schlussfolgerung, dass das Königsberger Fragment ebenso ein Werk der Laienreligiosität sei wie Mariens Klage lied eine Übersetzung aus Geoffroy de St. Victor.

MIHÁLY BABITS IN BAJA

Gy. Bella

Im Herbst des Jahres 1905 wurde Mihály Babits Lehrer am Gymnasium von Baja. Alles in allem verbrachte er nur ein Jahr in der Donaustadt, doch tauchen seine Erlebnisse aus jener Zeit auch in späteren Werken auf. Er fühlt sich fremd unter den Zisterziensern, obwohl seine Berufskollegen interessante und nicht unbedeutende Menschen sind. Er empfindet Baja als eine langweilige Stadt, er entbehrt seine Universitätskollegen Gyula Juhász, Dezső Kosztolányi, Béla Zalai und Oszkár György. Er kommt schwer zu Büchern, dennoch liest er fast die ganze Bibliothek aus und unterrichtet seine Freunde in langen Briefen über seine Versuche, Pläne und Werke. Seine Freunde begrüßen in ihm den Bahnbrecher der modernen ungarischen Lyrik. Bis heute kennen wir im ganzen 40 seiner Gedichte, die er in Baja geschrieben hatte; von ihnen sind 20 erschienen, die übrigen sind bis zum heutigen Tag noch unveröffentlicht geblieben. In Baja schrieb er auch sein erstes Drama, das er selber nicht für gut hält und das weder gespielt noch gedruckt wurde. Die Abhandlung beschäftigt sich eingehend mit Babits' Verhältnissen und Erlebnissen in der Stadt Baja.

KLEINERE MITTEILUNGEN

- L. Péter: Über einige Motive des Buches »Die teuflischen Erscheinungen«
E. Mátyusz-Császár: Die bürgerlichrevolutionären Ideen und das Programm des ersten ungarischen Schauspieleresembles
M. Nagy: Die Studentenjahre Jókai's in der Stadt Pápa

DISKUSSION

- D. Baróti: Ungarische Literatur in der Aufklärungsepoche im Lichte unserer neuen Geschichte der Literatur
Sz. Dénes: Über die Schafeintreibung in Dorf Ványa

ARCHIV

- M. Buda: Ein unbekanntes Theaterstück
B. Németh: Drei Briefe von Batsányi an Gedeon Ráday

RUNDSCHAU

- S. Eckhardt: Musikwissenschaftliche Studien
M. Kovalovszky: Ady's sämtliche Prosawerke, Bd. I.
E. Halász: József Turóczi-Trostler: Lenau
L. Kéry: Über drei Porträts der Weltliteratur
A. Kenyeres-Bolgár: Ausgewählte Gedichte von Dezső Kosztolányi
M. R. Mezei: Viktor Julow: Mihály Fazekas
I. Fenyő: Über zwei neue Ausgaben der sämtlichen Werke von Mihály Fazekas

NACHRICHTEN DES LITERATURGESCHICHTLICHEN INSTITUTS

Zweiter Fünfjahrplan der ungarischen Literaturhistoriker
Zur Zeit angenommene Beschlüsse über die Vorbereitung eines Handbuchs der
Literaturgeschichte
Bericht über Thematikdiskussionen

LE RYTHME DU DISCOURS FUNÈBRE

Bence Szabolcsi

Le plus ancien monument linguistique cohérent de la littérature hongroise est représenté par le Discours et Prière Funèbres, datant de la fin du XIIe siècle et conservé dans ce qu'on appelle le Code Pray. Les recherches effectuées jusqu'à nos jours ont établi que le Discours est une composition originale tandis que la Prière a le caractère d'une traduction ; elles ont aussi élucidé les rapports de ces monuments avec la littérature des sermons de l'époque. La présente étude démontre que les deux textes sont en prose rythmique artistique et que leurs analogies ou modèles se trouvent dans la littérature française du XIIe siècle. Il est légitime de supposer que l'auteur des deux textes était un moine hongrois de culture française et qu'il y avait des rapports entre ces monuments linguistiques et la littérature des chants de l'époque.

LA QUESTION DU FRAGMENT DE KÖNIGSBERG

Jenő Koltay-Kastner

L'auteur examine le texte latin qui se trouve sur la même page que le Fragment de Königsberg et il arrive à la conclusion que les deux textes ont été écrits par la même main. Il constate que le fragment est un extrait d'un discours ecclésiastique et, en se basant sur le fait que le fragment contient une référence à l'oeuvre principale «De Sacramentis» de Hugues de Saint-Victor, il déduit la conclusion que l'auteur du Fragment avait fait des études à l'Université de Paris et qu'il partageait les vues du monastère de Saint-Victor. Selon l'auteur le texte est une prose rythmique, tout comme les séquences d'Adam de Saint-Victor, avec lesquelles le texte montre des affinités concernant le contenu. Il examine la diffusion en Europe centrale, spécialement en Bohême, de la poésie de séquences du monastère de Saint-Victor et il explique de cette manière le problème de forme du fragment. En guise de conclusion finale l'auteur pense que le Fragment de Königsberg est le produit d'une religiosité laïque, de même que la Lamentation de Marie, traduite des oeuvres de Geoffroy de Saint-Victor.

MIHÁLY BABITS À BAJA

György Belia

Au cours de l'automne de 1905, Mihály Babits commence son travail comme professeur stagiaire dans la ville de Baja. En tout, il ne passe qu'une année dans cette ville située au bord du Danube, mais les expériences y faites se font maintes fois valoir dans ses oeuvres postérieures. Au milieu des Citeaux, il se sent comme un étranger, nonobstant le fait que les autres professeurs, ses collègues, ne sont pas des personnes insignifiantes. Pour lui, Baja est un endroit ennuyeux, mais plutôt en raison du fait que ses amis et collègues de l'université, Gyula Juhász, Dezső Kosztolányi, Béla Zalai, Oszkár György, sont absents. Il y est assez difficile de se procurer des livres, néanmoins, il s'applique à lire en profusion, en informant ses amis, d'une façon détaillée, de ses expériences, plans ainsi que de ses oeuvres. Ses amis voient en lui un des initiateurs de la lyre hongroise moderne. Jusqu'à nos jours, il a été établi qu'à peu près 40 de ses poésies avaient été composées à Baja ; de ce nombre, il n'y a qu'une vingtaine qui se trouvent imprimées, le reste est encore inédit. C'est dans cette ville qu'il a écrit son premier drame, que lui-même n'a jamais considéré comme réussi ; cette pièce ne fut jamais représentée ni imprimée. L'étude nous fait connaître les circonstances et les événements de la vie de Babits à Baja.

COMMUNICATIONS DIVERSES

- László Péter* : Au sujet de certains motifs des «Apparitions Diaboliques»
Mme Mályusz (Edith Császár) : Les idées de la révolution bourgeoise et le répertoire de la première troupe de théâtre hongroise
Miklós Nagy : Les années d'étude de Jókai à Pápa

DISCUSSION

- Dezső Baróti* : La littérature hongroise du siècle des lumières, sur la base de nouvelles recherches dans le domaine de l'histoire de la littérature
Szilárd Dénes : La rentrée des brebis à Ványa

FAITS ET DONNÉES À SIGNALER

- Margit Busa* : Une pièce jusqu'ici inconnue
Balázs Németh : Trois lettres adressées par Batsányi à Gedeon Ráday

REVUE

- Sándor Eckhardt* : Études relevant du domaine de la science musicale
Miklós Kovalovszky : La collection des oeuvres en prose de Endre Ady I
Előd Halász : József Turóczi-Trostler : Lenau
László Kéri : Trois portraits littéraires
Mme Kenyeres (Anna Bolgár) : Poésies choisies de Dezső Kosztolányi
Márta R. Mezei : Victor Julow : Mihály Fazekas
István Fenyő : Au sujet de deux nouvelles éditions des oeuvres de Mihály Fazekas

FAITS DIVERS CONCERNANT L'INSTITUT DE L'HISTOIRE DE LA LITTÉRATURE

- Le deuxième plan quinquennal des recherches dans le domaine de l'histoire de la littérature
Des décisions, jusqu'ici adoptées, au sujet de la rédaction d'un manuel de l'histoire de la littérature
Rapport sur la discussion thématique

TARTALOM

<i>Szabolcsi Bence</i> : A Halotti Beszéd ritmusáról.....	119
<i>Koltay-Kastner Jenő</i> : A Königsbergi Töredék kérdéséhez.....	130
<i>Belia György</i> : Babits Mihály Baján.....	138

Kisebb közlemények

<i>Péter László</i> : Az Ördögi Kisértetek néhány motívumához.....	152
<i>Mályuszné Császár Edit</i> : Polgári-forradalmi eszmék és az első magyar színtársulat műsora	154
<i>Nagy Miklós</i> : Jókai pápai diákévéhez	160

Vita

<i>Baróti Dezső</i> : A felvilágosodás korának magyar irodalma újabb irodalomtörténetírásunk tükrében	168
<i>Dénes Szilárd</i> : Arany Jánosnak A Ványai Juhbehajtás c. ifjúkori verses krónikájáról	178

Adattár

<i>Busa Margit</i> : Egy ismeretlen színjáték.....	187
<i>Németh Balázs</i> : Batsányi három levele Ráday Gedeonhoz.....	197
<i>Péter László</i> : Móricz Zsigmond és Juhász Gyula.....	201

Szemle

<i>Kovalovszky Miklós</i> : Ady Endre összes prózai művei I.	204
<i>Eckhardt Sándor</i> : Zenetudományi Tanulmányok.....	218
<i>Halász Előd</i> : Turóczy-Trostler József: Lenau.....	221
<i>Kéry László</i> : Három világirodalmi arcképről.....	228
<i>Kenyeresné Bolgár Ágnes</i> : Kosztolányi Dezső válogatott versei.....	231
<i>R. Mezei Márta</i> : Julow Viktor: Fazekas Mihály.....	233
<i>Fenyő István</i> : Fazekas Mihály összes művei két új kiadásáról.....	237

Az Irodalomtörténeti Intézet Hírei

A magyar irodalomtörténeti kutatások második ötéves terve.....	242
Az irodalomtörténeti kézikönyv készítésére vonatkozó, eddig elfogadott határozatok	244
Vita az irodalomtörténeti kézikönyv tematikájáról.....	246

Idegen nyelvű ismertetések

Ára: 12,— Ft

Előfizetés egy évre 40,— Ft

MEGJELENT

„A NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYI OSZTÁLY KÖZLEMÉNYEI”

c. folyóirat VIII. (1955. évi) kötete

A kötet tartalma :

Fekete Lajos : A Siyaqat-írástípus a török pénzügyigazgatásban

Marót Károly : Kik voltak a Múzsák?

A Múzsák eredetének, a körülöttük kibontakozó hagyomány fejlődésének az útját világítja meg a tanulmány. Marót K. kutatásainak legfontosabb eredményeit a Rómában tartott VIII. Nemzetközi Vallástörténeti Kongresszuson nagyszerű előadásban is ismertette.

Sötér István : Madách Imre

A tanulmány különösen Az Ember tragédiájáról ad sok új szempontú elemzést. Részletesen foglalkozik a Tragédia szemléletmódjával, filozófiai szerepével, a „pesszimizmusa” kérdésével, a drámában jelentkező „lirizmussal”. A Tragédia előadása körül nemrégén lezajlott vita tanulságait is megtaláljuk a tanulmányban.

Marót Károly : Beszámoló a VIII. Nemzetközi Vallástörténeti Kongresszusról. (Róma, 1955. április 17–23.)

Mezey László : A „Báthory-biblia” körül. — A mű és szerzője —

A Mohács előtti bibliafordítások között szerepelt Bátor László elvesztett munkája. A maga korában nagy feltűnést keltett magyar bibliának a kérdését, a mű fordítás vagy másolás jellegét vizsgálja körültekintően a tanulmány.

Szabolcsi Bence : Zenei tanulmányúton Kínában

Vargyas Lajos : A duda hatása a magyar népi tánczenére

Évfordulók — megemlékezések :

Lakó György : Zsirai Miklós emlékezete

Moravcsik Gyula : Gyóni Mátyás emlékezete

Vita

Horváth János : „Árpád-kori latinnyelvű irodalmunk stílus problémái” című doktori disszertációjának vitája
(*Bóta László*)

Az Osztály életéből

Jelentés az Irodalomtörténeti Kongresszusról (*Klaniczay Tibor*)

Szemle

Waldapfel József : A magyar irodalom a felvilágosodás korában (*Szauder József*)

A Thalia történetének legújabb irodalma (*Debreceni Ferenc*)

Lajtha László : Népzenei monográfiák I–III. (*Kiss Lajos*)

A francia felvilágosodás (*Köpeczi Béla*)

Ungvári Tamás : Henry Fielding (*Lutter Tibor*)

Felhívás Mórnicz Zsigmond — levelek és dokumentumok gyűjtésére

Az Osztályközleményekre az Akadémiai Kiadó terjesztési Osztályánál (V., Alkotmány u. 21.) lehet előfizetni, kötetenként 40 Ft-ért